

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
de heer R. Plasterk
Postbus 2001 I
2500 EA Den Haag
minbzk@minbzk.nl

ref.nr.: 15.057 / 6.30.1

Amsterdam, 1 november 2015

betreft: Opnemen genderidentiteit en –expressie in de Awgb

Excellentie,

Op 19 juni 2013 zegde u ons politieke steun toe voor het toevoegen van de non-discriminatiegrond *genderidentiteit- en expressie* aan de Algemene wet gelijke behandeling. Met deze brief dringen wij er op aan dat u daartoe op korte termijn een wetvoorstel indient.

Urgentie

Op 1 november jl. verscheen het rapport *Veilig, zolang men het niet merkt...* van Transgender Netwerk Nederland (TNN). Daaruit blijkt dat meer dan de helft van de transgenders (54%) maandelijks of vaker wordt beledigd en/of in de afgelopen 12 maanden een gewelddadig incident meemaakte. Het gaat dan onder meer om bedreiging, aangevallen worden, seksueel lastiggevallen worden, spullen die worden vernield, belachelijk gemaakt worden, afkeurende blikken krijgen of uitgescholden worden. 4 Van de 5 transgenders die hiermee te maken krijgen, passen hun gedrag aan. Mensen stoppen met sporten, vermijden winkels of andere mensen als gevolg van geweldsincidenten.

Het TNN rapport bevestigt het beeld dat transgenders veel met discriminatie te maken krijgen. Uit eerder onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt bijvoorbeeld dat zij weliswaar relatief hoogopgeleid zijn vergeleken met de rest van de bevolking, maar dat hun inkomen relatief laag is. Zo heeft 31% van de alleenstaande transgenders een inkomen onder de armoedegrens. Transgenders ontvangen bijna vier keer vaker een arbeidsongeschiktheidsuitkering dan de rest van de bevolking. Ook hebben zij drie keer zo vaak een bijstandsuitkering. Bijna de helft van de transgenders is tegenover collega's niet open over de genderidentiteit en 23 procent van de transvrouwen kreeg het afgelopen jaar negatieve reacties op het werk.

De psychosociale positie van transgenders is slecht. Twee derde van de transgenders is eenzaam, een kwart zelfs in sterke mate. Dat is veel meer dan onder de Nederlandse bevolking in het algemeen (30% resp. 10%). Ruim 20% deed ooit een zelfmoordpoging; dat is tien keer vaker dan gemiddeld.

Discriminatieverbod in de Algemene wet gelijke behandeling

Gezien de ernst en de vele vormen van discriminatie waarmee transgenders te maken krijgen, verzoeken wij u om discriminatie wegens genderidentiteit en -expressie expliciet te verbieden in de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb). Een wettelijke bepaling is om verschillende redenen van belang.

Duidelijkheid. Het is belangrijk dat de wet er geen misverstand over laat bestaan dat discriminatie van transgenders verboden is. Voor werkgevers, scholen, uitgaansgelegenheden, winkels, sportclubs, OV-bedrijven en andere personen en instanties moet volstrekt helder zijn dat zij mensen niet mogen discrimineren wegens hun genderidentiteit of –expressie. Voor transgenders is het belangrijk om te weten dat de wet hen tegen

discriminatie beschermt. En ook voor rechters mag er geen misverstand over bestaan dat transgenders beschermd dienen te worden tegen discriminatie.

Specifieke discriminatie. Transgendermannen en transgender vrouwen krijgen te maken met specifieke vormen van discriminatie op grond van hun transgender-zijn, juist omdat ze in de ogen van sommigen niet duidelijk man of vrouw zijn. Denk aan de kapster die wordt ontslagen door een werkgever die haar niet 'representatief' vindt omdat ze gedurende de dag baardgroei heeft. Ook krijgen transgenders die zich niet duidelijk man of vrouw voelen - en die zich dus bewust als zodanig manifesteren - om die reden te maken met discriminatie

Geen U-bocht. Momenteel kunnen transgenders alleen wettelijke bescherming tegen discriminatie invoeren via de 'omweg' van de verboden discriminatiegrond geslacht. Net zo goed als discriminatie wegens godsdienst niet wordt ondergebracht bij 'ras', of seksuele gerichtheid bij 'geslacht', moet de aanpak van transgenderdiscriminatie niet (alleen) lopen via de U-bocht constructie van 'geslacht'.

Advies mensenrechteninstanties

Ook de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa roept lidstaten op om transgenderdiscriminatie expliciet te verbieden in hun nationale non-discriminatie wetgeving.¹ De Nederlandse regering onderschrijft de Yogyakarta Beginselen, waarin is vastgelegd hoe mensenrechten dienen te worden toegepast in het kader van seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Volgens deze Beginselen dienen landen transgenders wettelijke bescherming te bieden tegen discriminatie.² Het College voor de Rechten van de Mens adviseerde de regering en de Tweede Kamer al in 2013 om een verbod op discriminatie wegens genderidentiteit en -expressie toe te voegen aan de Awgb. Het College benadrukt dat het belangrijk is dat de samenleving en transgenders weten dat deze vorm van discriminatie verboden is.³ Het Sociaal en Cultureel Planbureau geeft aan dat veel transgenders willen dat de overheid een verbod op transgenderdiscriminatie verankert in de wet.⁴

Mede door het feit dat Nederland niet één wettelijke bepaling kent die transgenders expliciet tegen discriminatie beschermt, is ons land gezakt van de vierde naar de zevende plaats op de LHBT-rechten ranglijst van de Europese belangenorganisatie ILGA Europe. Landen als het Verenigd Koninkrijk, Malta en Croatië hebben hun LHBT-wetgeving inmiddels beter op orde dan Nederland.⁵

Politiek draagvlak

Er is breed draagvlak voor het opnemen van een expliciet verbod op transgenderdiscriminatie in de Awgb. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen in 2012 gaven VVD, PvdA, SP, CDA, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren en 50PLUS aan dat zij hier voorstander van zijn, in COC's 'roze kieswijzer' Gayvote.⁶ De regering heeft de Tweede Kamer zowel in 2013 als in 2014 toegezegd de mogelijkheden tot het opnemen van genderidentiteit en -expressie in de Awgb te verkennen.⁷

---

¹ Human rights and gender identity, Council of Europe Commissioner for Human Rights, 2009, p.44.

² www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf, beginsel 2.

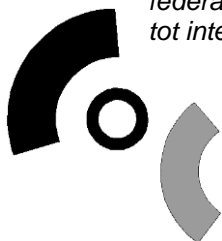
³ Brief over Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid 2013-2016, College voor de Rechten van de Mens, 7 juni 2013.

⁴ Worden wie je bent, Sociaal en Cultureel Planbureau, p. 87.

⁵ www.ilga-europe.org/resources/rainbow-europe/2015

⁶ www.gayvote.nl

⁷ 30 420, 180 (bijlage) en 30420, 211 (bijlage Midterm Review Emancipatie)

federatie van nederlandse verenigingen
tot integratie van homoseksualiteit [coc nederland](http://coc.nederland)

Conclusie

Gezien de ernst en vele vormen van discriminatie waarmee transgenders te maken krijgen, de adviezen van mensenrechtelijke instanties en het brede politieke draagvlak, is er alle reden om een verbod op transgenderdiscriminatie op te nemen in de Awgb. Wij hopen dat u daartoe spoedig het initiatief neemt.

Hoogachtend,

Tanja Ineke

Voorzitter COC Nederland

i.a.a.:

- De minister van OCW, mevrouw J. Bussemaker
- De Tweede Kamer der Staten-Generaal